

Siirtymäalkuaineet

- Jaksollisen järjestelmän 3.–11. ryhmien (sivuryhmät) tiettyjä alkuaineita alkuaineita kutsutaan siirtymäalkuaineiksi eli siirtymämetalleiksi tai d-lohkon alkuaineiksi.
- Siirtymäalkuaineen määritelmä: Alkuaineella on ainakin yksi atomi tai ioni, jolla on vajaasti miehitetty d-orbitaali. Siten sinkki ei ole siirtymäalkuaine, vaikka se kuuluukin sivuryhmiin.
- Niiden ominaisuuksiin ja kemialliseen käyttäytymiseen vaikuttaa vajaasti miehitetty d-orbitaali.
- Ominaisuuksia: kiiltäviä, tiheitä, kovia, taottavia, hyviä sähkön ja lämmönjohteita.
- Siirtymämetalleilla voi olla useita hapetuslukuja, koska d-orbitaalilta voi lähteä eri määrä elektroneja.
- Vajaasti miehitetty d-orbitaali aiheuttaa siirtymämetalleille tiettyjä ominaisuuksia:
 - Niiden yhdisteet ovat usein värillisiä, koska näkyvä valo voi virittää elektronit korkeammille energiatiloille.
 - Niiden yhdisteet voivat olla magneettisia, jos niillä on parittomia elektroneja.
 - Ne muodostavat kompleksiyhdisteitä (katso MAOL s. 142).

<u>Alkuaine</u>	<u>Elektronirakenne</u>

Sc	[Ar] 3d ¹ 4s ²
Ti	[Ar] 3d ² 4s ²
V	[Ar] 3d ³ 4s ²
Cr	[Ar] 3d ⁵ 4s ¹
Mn	[Ar] 3d ⁵ 4s ²
Fe	[Ar] 3d ⁶ 4s ²
Co	[Ar] 3d ⁷ 4s ²
Ni	[Ar] 3d ⁸ 4s ²
Cu	[Ar] 3d ¹⁰ 4s ¹
Zn	[Ar] 3d ¹⁰ 4s ²